

Asia Tekijänoikeus verkkokaupan tuoteselosteisiin

Hakija A

Annettu 18.5.2010

Tiivistelmä *Verkkokaupan tuoteselosteet eivät olleet tekijänoikeuslain 1 §:ssä tarkoitettuja itsenäisiä ja omaperäisiä teoksia.*

LAUSUNTOPYYNTÖ

A (jäljempänä hakija) on pyytänyt tekijänoikeusneuvoston lausuntoa siitä, ovatko verkkokaupassa olevat tuoteselosteet tai niiden osat tekijänoikeuslaissa suojattuja teoksia.

Hakija hoitaa Verkkokauppa.com Oy:n kamerakauppaa ja kirjoittaa tuoteselosteet valtaosaan markkinoille tulevista kameroista ja objektiiveista. Kameratuotteen tuoteseloste rakentuu normaalisti kaunokirjallisesta muutamaman lauseen mittaisesta myyntipuheesta sekä ominaisuuslistasta, joka perustuu kameravalmistajien ilmoituksiin kameroiden ominaisuuksista.

Myyntipuheissa hakija pyrkii ytimekkäästi korostamaan tuotteiden parhaita ominaisuuksia. Tuoteselostetta tehdessä hakijalla on käytössä valmistajan antamat tuotetiedot ja vuosien kokemus alalta. Myyntipuheita ei siis yleensä kopioida valmistajien sivuilta, vaan ne muodostuvat julkaisun hetkellä saatavilla olevista ennakkotiedoista ja useissa tapauksissa myös kameran esituotantoversion kokeilusta ja testaamisesta. Yhden tuoteselosteen kirjoittaminen voi siis kokonaisuudessaan olla tulosta esimerkiksi muutaman tunnin kuvausreissusta esituotantokameralla ja useiden kymmenien minuuttien perehtymisestä valmistajan verkkosivujen tuotetietoihin sekä tuoteselosteen sanamuotojen hiomisesta edes jossain määrin kansantajuisen muotoon.

Tuoteselosteen myyntipuhetta seuraava ominaisuuslista on tarkkaan harkittu kokonaisuus ja siihen kerätään valmistajien sivuilta vain ne tiedot, jotka hakijan näkemyksen mukaan ovat oleellisia asiakkaan ostopäätöstä ajatellen. Monesti tällaiset tiedot joudutaan hakemaan valmistajan ulkomaisilta sivuilta, sillä valmistajien suomenkieliset sivustot voivat olla käänkösvirheillä kyllästettyjä eikä kaikkia hakijan haluamia ominaisuuksia välttämättä ilmoiteta suomenkielisillä verkkosivuilla.

Hakijan mukaan kun näkee tällaisen vaivan vuosittain satoihin tuoteselosteisiin, on harmillista, että toinen taho saa saman hyödyn pelkästään kopioidulla valmiita tuoteselosteita.

Hakija on toimittanut kolme esimerkkiä laatimistaan tuoteselosteista Verkko-kauppa.com Oy:n sivustolla sekä vastaavat kolme esimerkkiä Magnet-E Oy:n sivustolla olevista tuoteselosteista. Tuoteselosteiden pituudet vaihtelevat neljästä viiteen virkkeeseen ja lisäksi ne sisältävät listan tuotteen ominaisuuksista.

Hakija on pyytänyt Magnet-E Oy:tä poistamaan verkkosivuiltaan Verkko-kauppa.com Oy:n sivustolta kopioitua materiaalia.

VASTINE

Tekijänoikeusneuvosto on pyytänyt vastinetta Magnet-E Oy:ltä. Vastineena Magnet-E Oy:n edustaja soitti tekijänoikeusneuvoston sihteerille ja ilmoitti, että Magnet-E Oy muokkaa kameroiden tuoteselosteita verkkosivuillaan niin, että tuoteselosteet eivät ole yhdistettävissä Verkko-kauppa.com Oy:n verkkosivuilla oleviin tuoteselosteisiin.

TEKIJÄNOIKEUSNEUVOSTON LAUSUNTO

Tekijänoikeuslain 55 §:n mukaan tekijänoikeusneuvosto antaa lausuntoja tekijänoikeuslain soveltamisesta. Näiden lausuntojen luonne ei ole sitova. Tekijänoikeusneuvosto ei anna lausuntoja muiden lakien soveltamisesta.

Tekijänoikeudesta

Tekijänoikeuslain (TekijäL, 404/1961) 1 §:n mukaan sillä, joka on luonut kirjallisen tai taiteellisen teoksen, on teokseen tekijänoikeus. Kirjallisina teoksina suojataan sekä kaunokirjallisia että selittäviä kirjallisia esityksiä.

Tekijänoikeudessa teoksella tarkoitetaan luonnollisen henkilön henkisen luomistyön tulosta. Teokselta edellytetään, että sitä voidaan pitää tekijänsä itsenäisen luovan työn omaperäisenä tuloksena. Tällöin se niin sanotusti ylittää teoskynnyksen eli saavuttaa teostason. Suojan edellytyksenä ei ole muita erityisiä vaatimuksia. Esimerkiksi tuotteen kirjallisella tai taiteellisella laadulla ei ole merkitystä eikä tuotteen aikaansaamiseksi vaaditulla työ- tai tietomäärällä.

Ratkaisu teoskynnyksen ylitymisestä tehdään tapauskohtaisella harkinnalla. Tavanomaisena arviointikriteerinä on pidetty sitä, voiko kukaan muu samaan työhön ryhtyessään päätyä samanlaiseen lopputulokseen. Teostason alapuolelle voivat jäädä esimerkiksi lyhyet uutiset, tavanomaiset ilmoitukset ja yksittäiset virkkeet.

Tekijänoikeus suojaa sekä teosta kokonaisuutena että sellaista teoksen osaa, jota muusta teoksesta irrallaan tarkasteltuna voidaan pitää tekijänsä

luovan työn omaperäisenä tuloksena. Lyhytkin runo tai vaikkapa iskulause voi saada tekijänoikeussuojaa. Oikeuskirjallisuudessa Pirkko-Liisa Haarmann käyttää esimerkkinä Eeva Joenpellon romaanin nimeä "Neito kulkee vetten päällä", jota voitaneen pitää siinä määrin itsenäisenä ja omaperäisenä, että teosuoja tulee sen kohdalla kysymykseen. Haarmann pitää kuitenkin esimerkkiään enemmän poikkeuksena kuin sääntönä: "Mitä lyhyemmästä ilmaisusta on kysymys, sitä todennäköisempää on, ettei se ylitä niitä itsenäisyyden ja omaperäisyyden vaatimuksia, joita tekijänoikeussuojan saaminen edellyttää". (Haarmann, Pirkko-Liisa: Tekijänoikeus ja lähioikeudet, Helsinki 2005, s. 70)

Vakiintuneen näkemyksen mukaan muun muassa ideat, aiheet ja periaatteet jäävät tekijänoikeussuojan ulkopuolelle. Tekijänoikeus ei estä esimerkiksi kahta henkilöä kirjoittamasta kirjaa samasta aiheesta. Suojan kohteena on se teoksen ilmenemismuoto, johon tekijä on omaperäisellä tavalla ajatuksensa saattanut.

TekijäL 2 §:n mukaan tekijänoikeus tuottaa, laissa säädetyin rajoituksin, yksinomaisten oikeuden määrätä teoksesta valmistamalla siitä kappaleita ja saattamalla se yleisön saataviin, muuttamattomana tai muutettuna. Tekijän moraalista oikeuksista säädetään TekijäL 3 §:ssä. TekijäL 43 §:n mukaan tekijänoikeus on voimassa, kunnes tekijän kuolinvuodesta on kulunut 70 vuotta.

TekijäL 2 luku sisältää säännökset tekijänoikeuden rajoituksista. TekijäL 22 §:n mukaan julkistetusta teoksesta on lupa hyvän tavan mukaisesti ottaa lainauksia tarkoituksen edellyttämässä laajuudessa.

Euroopan unionin tuomioistuimen ratkaisukäytäntöä

Euroopan unionin tuomioistuimen ratkaisu asiassa C-5/08, *Infopaq International A/S vastaan Danske Dagblades Forening*, (2009) koski kappaleen valmistamista kirjallisten teosten lyhyistä otteista. Ratkaisun mukaan tietyt tekstin yksittäiset lauseet tai jopa tietyt lauseenjäsenet ovat sellaisia, että lukijalle voi niiden kautta välittyä tekstin omaperäisyys sen vuoksi, että niihin sisältyy osatekijä, joka itsessään ilmentää kyseisen artikkelin tekijän henkistä luomistyötä. Tällaiset lauseet tai lauseenjäsenet voivat siis olla tietoyhteiskuntadirektiivin 2001/29/EY 2 artiklan a alakohdassa säädetyin suojan kohteena.

Tuomioistuin katsoi ratkaisussaan, että tietojenkeruuprosessin aikana suoritettu toimi, joka koostui 11 sanasta koostuvan suojatun teoksen otteen tallentamisesta tietokoneen muistiin ja tällaisen otteen tulostamisesta, voi kuulua kyseisen direktiivin 2 artiklassa tarkoitettuna osittain tapahtuvan kappaleen valmistamisen käsitteen alaan edellyttäen, että näin esitetyt osatekijät ilmentävät tekijänsä henkistä luomistyötä. Tämän edellytyksen tutkiminen kuuluu kansalliselle tuomioistuimelle.

Tekijänoikeusneuvoston lausuntokäytäntöä

Tekijänoikeusneuvosto on käsitellyt teoskynnyksen ylittymistä ja kirjallisten tuotteiden tekijänoikeussuojaa useissa lausunnoissaan (muun muassa lausunnot TN 2009:16, TN 2007:4, TN 2007:2, TN 2006:14, TN 2006:1, TN 2006:15, TN 2004:2, TN 2002:5, TN 2000:7, TN 2000:1).

Esimerkiksi lausunnossaan TN 2004:2 tekijänoikeusneuvosto katsoi, että digitaalikameran käyttöopas että ohjelmiston aloitusopas olivat kokonaisuutena arvioiden siinä määrin itsenäisiä ja omaperäisiä, että ne ylsivät teostasoon ja saivat siten molemmat tekijänoikeussuojaa kirjallisina teoksina TekijäL 1 §:n nojalla. Käyttöoppaan ja aloitusoppaan sisältämät yksittäiset tiedot, otsikot tai yksittäiset ohjeet eivät kuitenkaan saaneet tekijänoikeussuojaa, vaan niitä voitiin tekijänoikeuden estämättä vapaasti käyttää.

Tekijänoikeusneuvosto ei pääsääntöisesti ole pitänyt lyhyitä ilmaisia tekijänoikeudella suojattavina teoksina. Esimerkiksi lausunnossa TN 1999:10 oli kyse tekijänoikeudesta mainosteksteihin, jotka olivat 2–18 virkkeen pituisia. Tekijänoikeusneuvosto katsoi, että lausuntopyynnössä tarkoitettu, 18-rivin mittainen, noin 200 sanaa sisältänyt sauna-aiheinen tekstikatkelma oli luonteeltaan informatiivista tekstiä, joka sisälsi valitun aiheen omaperäistä kuvailua. Kyseinen tekstikatkelma oli siinä määrin omaperäinen, että tekijänoikeusneuvosto katsoi sen olevan TekijäL 1 §:ssä tarkoitettu teos. Muut lausuntopyynnössä tarkoitettut tekstit olivat sen sijaan muodoltaan yksinkertaisempia, informatiivisia tekstejä, jotka eivät tekijänoikeusneuvoston näkemyksen mukaan olleet omaperäisiä, eivätkä siten TekijäL 1 §:ssä tarkoitettuja teoksia.

Lausunnossa TN 1996:17 oli kyse yksittäisten, 1–3 virkkeen pituisten sairaanhoito-opiston esitteessä käytettyjen tekstikatkelmien teostasosta. Tekijänoikeusneuvosto katsoi, että tekstikatkelmat olivat yksinkertaisia ja tavanomaisia ja jäivät siksi tekijänoikeussuojan ulkopuolelle.

Lausunnossa TN 2001:9 oli kyse verkkokaupan tuote-esittelyistä. Tekijänoikeusneuvosto katsoi, että tuote-esittelyt olivat kokonaisuutena arvioiden esiteltävien tuotteiden ominaisuuksia kuvaavia tekstejä, eikä niistä ilmennyt suojattavalta kirjalliselta teokselta vaadittavaa omaperäisyyttä. Tuote-esittelyteksteissä käytettävä kieli oli lisäksi muodostunut alalla varsin tavanomaiseksi. Lausuntopyynnön liitteenä olevat tuote-esittelytekstit, jotka olivat pituudeltaan viidestä kymmeneen virkkeeseen, jäivät siten TekijäL 1 §:ssä tarkoitettujen tekijänoikeussuojan ulkopuolelle.

Vastaus lausuntopyynnössä esitettyyn kysymykseen

Tekijänoikeusneuvosto on arvioinut sille toimitettuja esimerkkejä kamera-tuotteiden tuoteselosteista Verkkokauppa.com Oy:n sekä Magnet-E Oy:n internetsivustoilla. Tekijänoikeusneuvosto katsoo, että Verkkokauppa.com Oy:n tuoteselosteet eivät muodosta yhtenäistä tekstikokonaisuutta, joten niiden teostasoa on arvioitava erikseen.

Tekijänoikeusneuvosto toteaa, että lausuntopyynnössä tarkoitettujen tuoteselosteiden kaltaista kirjallista tuotantoa on mahdollista saada aikaan melko rutiininomaisen työskentelyn tuloksena. Tuoteselosteet muodostuvat yleensä muun muassa tuotteen ominaisuuksien, toimintojen, käyttömahdollisuuksien ja hinnan kuvaamisesta. On sinänsä mahdollista, että kaksi henkilöä voi päätyä samankaltaiseen lopputulokseen laatiessaan tuoteselostetta

samasta tuotteesta, sillä esimerkiksi tuotteen ominaisuuksien kuvaaminen ohjaa varsin pitkälti tuoteselosteen laatimista.

Tekijänoikeusneuvosto katsoo, että lausuntopyynnössä tarkoitetut tuoteselosteet ovat kukin kokonaisuutena arvioiden esiteltävien tuotteiden ominaisuuksia kuvaavia tekstejä, eikä niistä ilmene suojattavalta kirjalliselta teokselta vaadittavaa omaperäisyyttä. Tekijänoikeusneuvoston käsityksen mukaan tuoteselosteissa käytettävä kieli on lisäksi alalla varsin tavanomaista. Lausuntopyynnössä tarkoitetut tuoteselosteet jäävät siten TekijäL 1 §:ssä tarkoitetun tekijänoikeussuojan ulkopuolelle.

Tekijänoikeusneuvosto huomauttaa lopuksi, että sen toimivaltaan kuuluu TekijäL 55 §:n mukaan antaa lausuntoja TekijäL:n soveltamisesta. Tekijänoikeusneuvosto ei siten voi ottaa kantaa esimerkiksi asiaan mahdollisesti liittyviin muihin kysymyksiin, kuten sopimattomasta menettelystä elinkeino-toiminnassa annetun lain (1061/1978) soveltamiseen.

Puheenjohtaja

Marcus Norrgård

Sihteeri

Essi Pokela

Lausunto on käsitelty tekijänoikeusneuvoston täysistunnossa. Asian ratkaisemiseen ovat osallistuneet Marcus Norrgård (puheenjohtaja), Tuula Hämmäläinen, Teemu Kalliala, Satu Kangas, Mari Lampenius, Kirsi-Maria Okkonen, Pekka Pulkkinen, Risto Ryti, Anne Salomaa, Pekka Sipilä, Katariina Sorvari, Riikka Tähtivuori, Markku Uotila ja Martti Virtanen.